herpy

ŻABY

Riggenbach's Reed Frog

Hyperolius riggenbachi

Mała, jaskrawo ubarwiona żaba z wyżyn Kamerunu i wschodniej Nigerii, o krętym rysunku w czerni, czerwieni i żółci oraz pomarańczowym do czerwonego brzuchu. *Hyperolius riggenbachi* prowadzi nocny tryb życia, żywi się drobnymi owadami, wymaga wysokiego, jasnego terrarium i rozmnaża się w wodzie, gdy zaczynają się deszcze.

Rodzina: Hyperoliidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3-4 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**4-12 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las górski i mokradła**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 30 × 40 cm** D × S × W dla 4 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-26 °C**
Temperatura w nocy	**17-20 °C**
Wilgotność	**65-80%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 3-5 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Dojrzałość płciowa	**12 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**30-300**
Czas do wyklucia	**6-8 dni**
Okres larwalny	**45-120 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Hyperolius riggenbachi to niewielka żaba drzewna z rodziny Hyperoliidae. Samce mają około 3 cm, a samice są nieco większe i dorastają do około 4 cm. Gatunek jest wyraziście ubarwiony, a jego wygląd różni się w zależności od regionu. Wyróżnia się dwie formy. U formy nominatywnej grzbiet pokrywa splątany, robakowaty wzór w czerni, czerwieni i żółci, a brzuch jest pomarańczowy. U *H. riggenbachi hieroglyphicus* wzór jest albo jasnożółty na ciemnym tle, albo ciemny na żółtym tle, brzuch jest intensywnie pomarańczowy lub czerwony, a zewnętrzna strona przednich i tylnych kończyn ma lśniąco czerwony kolor. Samce i samice różnią się ponadto ubarwieniem.

Gatunek opisał w 1910 roku Fritz Nieden pod nazwą *Rappia riggenbachi*, a nazwa upamiętnia Fritza Wilhelma Riggenbacha (1864-1944). Podgatunek *hieroglyphicus* opisał w 1931 roku Ernst Ahl. U *Hyperolius* źrenica jest pozioma, co odróżnia ten rodzaj od madagaskarskich krewnych, których źrenica jest pionowa.

Żaba jest aktywna nocą, a w dzień często siedzi nieruchomo na liściu lub na szybie. Samce są głośne i bronią ulubionego miejsca nawoływaniem, dlatego gatunek słabo nadaje się do sypialni. U gatunku nie udokumentowano toksyn skórnych, ale płazów jak zawsze nie należy niepotrzebnie brać do ręki, a po kontakcie ze zwierzętami lub terrarium trzeba umyć ręce. Wielkość, długość życia i dane rozrodcze tego gatunku są słabo poznane. Długość życia nie jest udokumentowana; 4-12 lat to wartość zapożyczona od nieco mniejszego *Hyperolius pickersgilli*, u którego samce żyją w niewoli 4-6 lat, a samice 10-12 lat.

Występowanie i środowisko

Hyperolius riggenbachi występuje w zachodnim i północnym Kamerunie oraz w południowo-wschodniej Nigerii. W Kamerunie żyje na Wyżynie Bamenda, m.in. w okolicach Bamendy, Bafut, Bafoussam i Mount Oku, a dalej na wschód na Płaskowyżu Adamawa, np. na Tchabal Mbabo i w okolicach Mayo Darlé. W Nigerii spotyka się go na płaskowyżach Mambilla i Obudu oraz w Parku Narodowym Gashaka-Gumti.

Zasięg jest niewielki i ogranicza się do terenów wyżynnych. Zdecydowana większość stwierdzeń pochodzi z Kamerunu, a tylko mniejsza część z Nigerii. Gatunek jest pospolity w obrębie swojego zasięgu, ale zagraża mu utrata siedlisk.

> **Naturalny zasięg:** Kamerun i Nigeria.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje na terenach wilgotnych i wzdłuż małych, zadrzewionych cieków w górzystych terenach trawiastych. Większość znanych stwierdzeń pochodzi z wysokości od około 900 do 1.800 m n.p.m., a obserwowano go nawet na wysokości niemal 2.000 m w Elak-Oku na Mount Oku. Klimat Wyżyny Bamenda jest chłodniejszy niż na nizinach, zwłaszcza nocą, i występuje tam wyraźna pora deszczowa. Konkretne wartości temperatury i wilgotności w siedlisku tej żaby nie są udokumentowane.

Gatunek wyjątkowo dobrze radzi sobie na terenach rolniczych i jest jedną z niewielu żab, które nadal występują na obszarach silnie przekształconych. Mimo to wycinka pod uprawy, zbieranie drewna na opał i nowa zabudowa wywierają presję na jego siedliska. Nie wiadomo, jak dobrze znosi pestycydy i bardziej intensywną gospodarkę rolną. W dzień odpoczywa na roślinności w pobliżu wody, a nocą samce nawołują z roślin przy brzegu.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Cztery dorosłe zwierzęta potrzebują terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 30 × 40 cm (długość × szerokość × wysokość). *H. riggenbachi* dorasta do większych rozmiarów niż najmniejsze sitówki, a żaby są szybkie i wykorzystują całą przestrzeń, więc im większe terrarium, tym lepiej. Terrarium z drzwiami z przodu jest lepsze niż otwierane od góry, ponieważ żaby łatwo skaczą lub wbiegają do góry, gdy otwiera się pokrywę. Pokrywa musi dokładnie przylegać i mieć drobną siatkę, aby powietrze mogło się wymieniać i żadne zwierzę nie uciekło.

Większość gatunków *Hyperolius* śpi w dzień na roślinności, dlatego obsadzenie roślinami jest ważne. Odpowiednie rośliny to sansewieria, małe paprocie gniazdowe, filodendrony o dużych liściach i epipremnum. Dokładnie wypłucz rośliny i pozostaw je na kilka tygodni poza terrarium, aby zniknęły resztki nawozów, nabłyszczaczy i środków ochrony roślin. Sztuczne rośliny również się sprawdzają. Dodaj gałęzie z korzeni, bambus i korę korkową jako miejsca do siedzenia.

Podłoże nie ma dużego znaczenia, ponieważ żaby rzadko schodzą na ziemię, ale musi być łatwe do utrzymania w czystości. Warstwa żwiru pod siatkową przegrodą i warstwa wilgotnego torfowca na wierzchu zapobiegają nasiąknięciu mchu wodą, a mech wystarczy wymieniać co kilka miesięcy, dopóki terrarium pachnie świeżo. Włókno kokosowe i mieszanki ziemi z roślinami również się sprawdzają, a wilgotny ręcznik papierowy to proste rozwiązanie do pojemnika kwarantannowego, ale trzeba go wymieniać kilka razy w tygodniu. Nowo zakupioną grupę trzyma się przez około miesiąc w prosto urządzonym terrarium, aby móc obserwować zwierzęta.

TEMPERATURA

W dzień temperatura w terrarium powinna wynosić 21-26 °C, a nocą może spadać do 17-20 °C. Spadek o około 5 °C w nocy odpowiada warunkom gatunku wyżynnego i jest zdrowy. Na noc wyłącz całe oświetlenie.

H. riggenbachi żyje na chłodnych wyżynach i nie potrzebuje ciepłego miejsca pod żarówką grzewczą. Żaby, które długo siedzą w cieple, wysychają, a w wysokiej temperaturze rośnie ryzyko zakażeń bakteryjnych i grzybiczych. Dlatego trzymaj terrarium z dala od okien wychodzących na południe i mierz temperaturę w kilku miejscach cyfrowym termometrem.

Pokój o zwykłej temperaturze pokojowej często wystarcza. Jeśli zimą jest chłodno, temperaturę można podnieść słabą matą grzewczą z boku lub żarówką o małej mocy podłączoną do termostatu. Oznaki zbyt niskiej temperatury to brak apetytu i zwierzęta siedzące skulone.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 65-80 %. Ta wartość nie jest udokumentowana dla gatunku, lecz zapożyczona od *Hyperolius pickersgilli*. Zraszaj terrarium letnią, czystą wodą każdego wieczoru, gdy żaby się budzą, a najlepiej lekko także w ciągu dnia. Żaby piją i wchłaniają wodę z liści i ścian, więc wilgotne liście są ważne. Zapewnij ruch powietrza przez otwory z siatką, aby w terrarium nie robiło się duszno i nie pojawiała się pleśń, a nadmiar wody wycieraj z szyb, jeśli przez cały dzień spływają z nich krople.

W naturze wilgotność zmienia się między porą deszczową a suchą, a w terrarium można to naśladować, utrzymując przez pewien czas nieco suchsze warunki, a następnie intensywnie zraszając kilka razy dziennie. Niewielki spadek wilgotności w ciągu dnia jest normalny, ale zwierzęta nie mogą się przesuszyć. Przy dużej wilgotności wentylacja musi być szczególnie dobra.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Postaw w terrarium szeroką, płytką miskę z wodą o głębokości 3-5 cm i dbaj, by zawsze była pełna. Żaby często siedzą nocą w wodzie i zanurzają się, gdy się przestraszą. Zapewnij im łatwe wyjście z miski za pomocą kamieni, kory lub rośliny, aby się nie utopiły. Woda nie może zawierać chloru ani chloraminy. Używaj wody z kranu odchlorowanej uzdatniaczem, deszczówki lub wody z odwróconej osmozy z dodatkiem minerałów akwarystycznych. Wymieniaj wodę codziennie, a martwe owady karmowe i odchody usuwaj natychmiast.

Płazy wchłaniają wodę i rozpuszczone w niej substancje przez skórę, dlatego środki czystości, mydło, kremy i płyny do dezynfekcji rąk nie mogą mieć kontaktu z miską ani terrarium. Płucz miskę czystą wodą i nie używaj mydła.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

OŚWIETLENIE I UVB

Żaba korzysta z silnego światła, więc jasne terrarium to dobry punkt wyjścia. Używaj świetlówek lub LED o temperaturze barwowej 5.000-6.500 K, obejmujących całą długość terrarium, i włączaj je na 12 godzin dziennie za pomocą programatora czasowego. Silne białe światło sprzyja wybarwieniu i aktywności. Zwykła żarówka daje ciepło, ale nie dobre światło.

Nie ustalono zapotrzebowania gatunku na UVB, więc UVB jest opcjonalne. Sitówki często śpią na liściach w dość otwartym terenie, dlatego świetlówka o niskiej emisji UVB jest jednak rozsądnym dodatkiem (strefa Fergusona 1). Umieść ją nad siatką po jednej stronie, aby żaby mogły wybierać cień w pozostałej części terrarium. Zawsze zapewnij rośliny, które dają schronienie w ciągu dnia.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Żaba jest żarłocznym małym łowcą, który chwyta większość owadów wielkości głowy lub mniejszych. Podstawą diety są małe świerszcze o długości 6-10 mm i lotne muszki owocowe. Urozmaicaj dietę muchami domowymi i małymi ćmami. Muchy domowe można kupić jako larwy, pozwolić im się przepoczwarczyć, a dorosłe osobniki przechowywać w lodówce do miesiąca. Wsyp zimne, odrętwiałe muchy do terrarium, gdzie się ożywią i dadzą żabom coś do polowania.

Karm 2-4 razy w tygodniu, podając tyle, aby wszystko zostało zjedzone w ciągu nocy. Jeśli rano zostały owady karmowe, podałeś za dużo. Jeśli wszystko znika w kilka minut, to za mało. Licz 3-6 świerszczy na żabę na jedno karmienie. Młode żaby karmi się codziennie muszkami owocowymi i najmniejszymi świerszczami.

Oprószaj karmę suplementem bez fosforu z wapniem i witaminą D3 oraz stosuj suplement z witaminą A w postaci retinolu, a nie beta-karotenu, którego płazy nie zawsze potrafią wykorzystać. Oprószaj co drugie karmienie, a u młodych zwierząt częściej. Wyrzucaj suplementy po trzech do sześciu miesięcy od otwarcia.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Hyperolius riggenbachi prowadzi nocny tryb życia i jest szybki. W dzień zwierzęta siedzą spokojnie na liściach i szybach, a nocą polują, pływają w misce z wodą i nawołują. Samce bronią ulubionego miejsca i głośno nawołują, często po zraszaniu, więc terrarium nie powinno stać w sypialni.

Żaby trzyma się w grupie, która w większym terrarium może liczyć od pięciu do dziesięciu zwierząt. Przy zaledwie kilku osobnikach widać tylko część ich zachowań i rzadko się rozmnażają. Uważaj, by terrarium nie było przeludnione, tak aby samce mogły zachować dystans.

Żab najlepiej nie brać do ręki. Są małe i delikatne, a ich skóra wchłania substancje z dłoni. Jeśli to konieczne, miej mokre, czyste ręce bez mydła i kremu. Podczas sprzątania przenoś zwierzęta za pomocą małego plastikowego pojemnika. Otwieraj terrarium powoli, bo zwierzęta łatwo wyskakują w stronę otworu.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć łatwo rozpoznać. Samce nawołują, ich worek rezonansowy jest często zabarwiony po nocy nawoływania i są mniejsze oraz smuklejsze niż samice. Samice dorastają do większych rozmiarów, a gdy są gotowe do składania jaj, okrągłe jaja prześwitują przez skórę brzucha. U gatunku występuje dymorfizm płciowy w ubarwieniu, więc samce i samice można rozpoznać także po rysunku. Gatunek prawdopodobnie osiąga dojrzałość płciową w pierwszym roku życia, jak większość sitówkowatych; dokładna wartość nie jest udokumentowana. Do rozrodu grupa powinna liczyć co najmniej trzy do czterech samic i tyle samo samców lub więcej.

GODY I KOPULACJA

Gatunki z rodzaju *Hyperolius* zwykle rozmnażają się, gdy zaczyna się pora deszczowa. W terrarium można to naśladować, karmiąc obficie, najlepiej codziennie i urozmaiconą karmą, aż samice będą wyraźnie wypełnione jajami, oraz zraszając co najmniej raz w dzień i raz w nocy. Samce głośno nawołują nocą, a często także w dzień po zraszaniu. Nieco słabsza wentylacja może podnieść wilgotność do 80-100 %, co może pobudzić chęć do rozrodu. Nie udokumentowano, jak skłonić *H. riggenbachi* do rozrodu, więc doświadczenia zapożyczono od gatunków pokrewnych.

Samiec chwyta samicę od tyłu w uścisku godowym (amplexus), a para szuka miejsca w wodzie lub przy niej.

JAJA I KIJANKI

Jaja składane są w wodzie lub przy niej. U gatunków z tego rodzaju przyczepione są do roślin wodnych lub przyklejone nad wodą do liści i szyb, a gdzie dokładnie składa je *H. riggenbachi*, nie jest udokumentowane. Liczba jaj waha się od kilkudziesięciu do kilkuset w jednym zniesieniu (30-300), a wartość ta jest zapożyczona od rodzaju. Nie ma opieki nad potomstwem: rodzice nie zajmują się jajami ani kijankami.

Płytka miska z wodą rzadko wystarcza. Lepiej sprawdza się większa część wodna z roślinami wodnymi. Przenieś grupę do terrarium z 5-13 cm wody na dnie albo zalej istniejące terrarium po usunięciu gnijących warstw podłoża. Pozwól, by korzenie i kora korkowa unosiły się na wodzie lub z niej wystawały, i pokryj wodę roślinami wodnymi, takimi jak wywłócznik, rogatek, mech jawajski i inne rośliny pływające. Można też wykorzystać długie pędy epipremnum zwisające nad wodą.

Jakość wody ma kluczowe znaczenie. Usuwaj martwe owady karmowe i odchody oraz wymieniaj co tydzień co najmniej połowę wody, co również może pobudzić składanie jaj. Jeśli po kilku tygodniach nic się nie dzieje, żaby przenosi się z powrotem do zwykłego urządzenia, a po miesiącu próbę można powtórzyć.

Kijanki nie są wybredne i wystarczą im płatki lub granulat dla ryb akwariowych, jeśli woda utrzymywana jest w temperaturze 21-24 °C. W razie potrzeby użyj grzałki akwariowej. Kijanki mogą osiągać do około 4 cm długości wraz z ogonem.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

METAMORFOZA

Z jaj wylęgają się kijanki po 6-8 dniach (dane dla rodzaju). Kijanki rosną, a po 45-120 dniach, w zależności od temperatury, karmy i przestrzeni, pojawiają się przednie kończyny. U pokrewnego *Hyperolius pickersgilli* rozwój zatrzymuje się w temperaturze 17-19 °C, a przy 16 °C i poniżej więcej kijanek ginie, więc zbyt zimna woda stanowi ryzyko. Utrzymuj wodę w czystości i stałą temperaturę wody oraz unikaj przekarmiania.

Gdy pojawią się przednie kończyny, małe żabki wspinają się po ścianie akwarium. Wtedy można je zebrać i przenieść do małego wentylowanego plastikowego pojemnika z mniej niż pół centymetra wody i kilkoma liśćmi do odpoczynku. Ogon znika w ciągu kilku dni i dopiero wtedy należy zacząć je karmić. Zadbaj, by mogły wyjść z wody i by świeżo przeobrażone żabki się nie utopiły.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone żabki są bardzo małe i wymagają najmniejszych żywych owadów karmowych. Muszki owocowe i małe świerszcze w wieku około tygodnia stanowią podstawę diety i przy każdym karmieniu należy je oprószać suplementem. Karm je codziennie i obserwuj najmniejsze osobniki, które mogą przegrywać konkurencję z rodzeństwem. Rozdziel je do osobnych pojemników, dopóki nie podrosną.

Trzymaj młode w wentylowanych plastikowych pojemnikach z wilgotnym podłożem, liśćmi roślin i lekkim zraszaniem. Dorosłe ubarwienie rozwija się w ciągu pierwszych miesięcy. Dojrzałość płciowa następuje około roku po metamorfozie, ale nie jest to udokumentowane dla gatunku. Przenieś je do większego terrarium, gdy będą na tyle duże, by zjadać większe ofiary, i trzymaj je razem z żabami tej samej wielkości.

Zdrowie i częste błędy

Hyperolius riggenbachi jest odporny, gdy już się zaaklimatyzuje, ale zwierzęta odłowione z natury mają często za sobą trudny okres. Typowe problemy to:

- Chude lub wygłodzone zwierzęta po transporcie. Wybieraj zwierzęta o pełnym, lekko wypukłym ciele i karm regularnie przez pierwsze tygodnie.
- Niedobór wapnia i witamin, objawiający się osłabieniem, wykrzywionymi kończynami i drżeniem. Stosuj suplement bez fosforu z wapniem, D3 i witaminą A w postaci retinolu.
- Zła jakość wody, która może powodować problemy skórne i grzybicze. Wymieniaj wodę codziennie, usuwaj martwe owady karmowe i unikaj chloru, mydła oraz innych chemikaliów.
- Zbyt niska wilgotność lub zbyt wysoka temperatura, które wysuszają skórę. Utrzymuj wilgotność na poziomie 65-80 % i unikaj wysokiej temperatury.
- Stres i przestraszone zwierzęta, które obijają się, miotając się po terrarium. Używaj terrarium z drzwiami z przodu i otwieraj je spokojnie.

Zdrowe zwierzę jest szybkie, ucieka, gdy się je niepokoi, i ma gładką skórę bez otarć. Zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli żaba chudnie, nie je, ma rany, obrzęki lub zaczerwienioną skórę albo siedzi wiotka i ospała.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.